

Trek van Steppekiekendieven *Circus macrourus* in Kalmukkië in maart 2011

Gerard Ouweneel

Van 24 tot en met 29 maart hield de Goose Specialist Group (GSG) haar 13e bijeenkomst in Elista, de hoofdstad van Kalmukkië, een autonome republiek binnen de Russische Federatie gelegen aan de noordkant van de Kaspische Zee. Voor en na dit gebeuren waren excursies georganiseerd door de uitgestrekte steppegebieden rond Elista en naar Manych-Gudillo, een gebied van ongeveer 344 km². Deze ‘verzinking’ in de steppen is een van de Important Bird Areas van de Russische Federatie en vormt de bron van de Manychrivier, die via een keten van ondiepe saline meren uitkomt in de Don, net boven Rostov. Het Manych-tracé wordt beschouwd als deel uitmakend van een van de drie door Europees Rusland leidende vogeltrekroutes.

Op zoek naar ganzen brachten wij de 24e maart in de steppen door. Het was een zonnige dag, met een ijzige noordelijke wind, kracht Beaufort 6. De vier volgende congressdagen brachten vrijwel constant sneeuw. De excursie van de 29^e had plaats onder prima weercondities die een indrukwekkende voorjaarstrek op gang brachten van onder andere roofvogels. Op weg naar Manych was er vanuit de bus al net buiten Elista een man Steppekiekendief te zien. Even later weer eentje en kort daarop opnieuw een exemplaar, steeds mannetjes en alle strak ‘heading north’. Deels vanuit de bus, deels tijdens wandelingen ben ik toen gaan turven, met hulp van een paar excursiegenoten. Aan het eind van de dag kwamen we uit op 49 stuks, de laatste om 19.15 uur. Van de 49 getelde vogels ging het om 43 mannetjes en 6 ‘ringtails’ (vrouwelijke of jonge vogels). Alle exemplaren waren evident op trek, steeds individueel, waarbij op zeker moment vanaf een standplaats vier over de steppe noordwaarts vliegende mannetjes waren te zien, alle in hun eentje. De ‘bustelling’ leverde ook 19 trekkende Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* op en 5 Blauwe Kieken *Circus cyaneus*. Voorts was er die dag trek van Zwarte Wouwen *Milvus migrans* en Ruigpootbuizerds *Buteo lagopus*. Eens kwam er een Steppearend *Aquila nipalensis* door en driemaal rustte een Keizerarend *Aquila heliaca* op een paal van een parallel aan de weg lopend leidingtracé. Elders zagen wij een paartje bij een nest en de gids wees ons een naar zijn zeggen bewoond nest van Zeearend *Haliaeetus albicilla*, gesitueerd aan de rand van een dorp.

De geconcentreerde doorkomst van Steppekiekendieven in Kalmukkië eind maart past in het trekpatroon. Cramp *et al.* (1980) schrijven ‘exodus from winterquarters March and first half April for rapid return passage’. En voorts ‘main arrivals southern USSR in early April’. Bij Ferguson-Lees *et al.* lezen we: ‘return mid March – mid April’. Waarschijnlijk vooral dankzij de wekenlange oostelijke winden kwamen voorjaar 2011 ook in Nederland een ongewoon aantal Steppekiekendieven door. De eerste was een adulte man op 30 en 31 maart op de Strabrechtse Heide, dus nagenoeg op dezelfde data als die van de doorkomst in Kalmukkië. In de tweede helft van april volgden bijna

dagelijks waarnemingen, vooral in het noorden van het land (Slaterus & van der Spek 2011).

Karakteristiek beeld van de steppe in Kalmukkië, met bewoond nest van Steppearend in de spaarzame begroeiing, 1 april 2011 (Foto: Doortje Ebbinge-Dallmeijer). *Typical view of the steppe in Kalmykia with occupied nest of Steppe Eagle in one of the few shrubs, 1 April 2011.*

Waar struiken staan in de steppen van Kalmukkië, is de kans op een roofvogelnest aanzienlijk, zoals hier van een Arendbuizerd, 1 april 2011 (Foto: Doortje Ebbinge-Dallmeijer). *Nest of Long-legged Buzzard in the steppe of Kalmykia, 1 april 2011.*

Summary

Ouweneel G.L. 2011. Migration of Pallid Harriers *Circus macrourus* in Kalmykia in March 2011. *De Takkeling* 19: 108-110.

After the meeting of the Goose Specialist Group in Elista, Kalmykia, the participants made a day trip to Manych-Gudillo, on 29 March 2011. This area is a marshy depression in the steppes of Kalmukia, about two hours driving westwards from Elista.

Throughout the day a strong passage of solitary Pallid Harriers *Circus macrourus*, heading north, was noticed. The last migrating bird was observed on 19.15 h. Of the 55 Pallid Harriers counted during the day, 49 concerned males; the other 6 were 'ringtails'. Other raptor species passed as well, such as 19 Marsh Harriers *Circus aeruginosus*, 5 Hen Harriers *C. cyaneus*, some Black Kites *Milvus migrans*, Rough-legged Buzzards *Buteo lagopus* and 1 Steppe Eagle *Aquila nipalensis*.

Literatuur

Cramp S. & Simmons K.E.L. (eds). 1980. Handbook of the Birds the Middle East and North Africa, Volume II. Oxford University Press, Oxford.

Ferguson-Lees J.F. & Christie D.A. 2001. Raptors of the World. Helm, Londen.

Slaterus R. & van der Spek V. 2011. Recente meldingen. *Dutch Birding* 33: 211-218.

Adres: Lijster 17, 3299 BT Maasdam, glo@xs4all.nl

Inhoud van het nest van Arendbuiser, steppe van Kalmukkië, 1 april 2011 (Foto: Doortje Ebbinge-Dallmeijer). *Clutch of Long-legged-Buzzard, steppe of Kalmykia, 1 April 2011.*